

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 153/2013-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. marca 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. B. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave a jeho uzneseniami sp. zn. 3 CoE 130/2012 z 20. septembra 2012, sp. zn. 21 CoE 98/2012 z 31. augusta 2012, sp. zn. 6 CoE 85/2012 zo 14. augusta 2012 a sp. zn. 6 CoE 53/2012 zo 14. augusta 2012 v spojení s postupom Okresného súdu Skalica a jeho uzneseniami sp. zn. 3 Er 1124/2008 z 27. septembra 2011, sp. zn. 3 Er 181/2009 z 12. októbra 2011, sp. zn. 1 Er 4687/2008 z 28. septembra 2011 a sp. zn. 1 Er 4687/2008 z 28. septembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 14484/2012 až sp. zn. Rvp 14487/2012 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 14484/2012.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 6. decembra 2012 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) a zákazu diskriminácie zaručeného čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 3 CoE 130/2012 z 20. septembra 2012, sp. zn. 21 CoE 98/2012 z 31. augusta 2012, sp. zn. 6 CoE 85/2012 zo 14. augusta 2012 a sp. zn. 6 CoE 53/2012 zo 14. augusta 2012 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia krajského súdu“) v spojení s postupom a uzneseniami Okresného súdu Skalica (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 Er 1124/2008 z 27. septembra 2011, sp. zn. 3 Er 181/2009 z 12. októbra 2011, sp. zn. 1 Er 4687/2008 z 28. septembra 2011 a sp. zn. 1 Er 4687/2008 z 28. septembra 2011 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutia okresného súdu“).

2. Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov. Sťažovateľka poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. V prípade veci vedenej pod sp. zn. Rvp 14484/2012 bolo na zabezpečenie úveru účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluve dohodnuté, že v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, je možné okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Táto zápisnica bola exekučným titulom na vykonanie exekúcie. V prípade vecí vedených pod sp. zn. Rvp 1485/2012 až sp. zn. Rvp 14487/2012 bol exekučným titulom na vykonanie exekúcie rozhodcovský rozsudok rozhodcovského súdu

zriadeného obchodnou spoločnosťou S., a. s., B. Súdny exekútor na základe poverení udelených okresným súdom začal nútený výkon rozhodnutia, t. j. exekúciu. V priebehu exekučného konania okresný súd napadnutými rozhodnutiami vyhlásil exekúciu za neprípustnú a zastavil ju. Krajský súd na odvolanie sťažovateľky napadnutými rozhodnutiami potvrdil prvostupňové rozhodnutia okresného súdu ako vecne správne.

3. Argumentáciu sťažovateľky v podaných ústavných sťažnostiach možno zhrnúť do niekoľkých rovín.

3.1.1 V prvej rovine sťažovateľka atakuje samotnú právomoc okresného súdu ako súdu exekučného v exekučnom konaní preskúmať exekučný titul, ktorým bol v prípade sťažností vedených pod sp. zn. Rvp 14485/2012 až sp. zn. Rvp 14487/2012 rozsudok rozhodcovského súdu, keď tvrdí, že *„Všeobecný súd vo veci sťažovateľa/sťažovateľka nebol povinný zaoberať sa skúmaním, či príslušné deklaratorne rozhodnutie rozhodcovského súdu bolo vydané v súlade s platnými predpismi. Aj keby bolo pravdou to, čo v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol všeobecný súd, nemalo by to vplyv na vyššie uvedené tvrdenie a to preto, že v čase, keď došlo k vydaniu rozhodnutia rozhodcovského súdu, Slovenská republika bola právnym štátom, a preto žalovanému (dlžníkovi) nič nebránilo využiť možnosť podať žalobu o zrušenie rozhodcovského rozsudku príslušnému všeobecnému súdu.“*. Ďalej poukázala na to, že *„... právoplatný rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako rozsudok všeobecného súdu, účinky rozhodcovského rozsudku majú ten dôsledok, že exekučný súd musí s takýmto rozsudkom nakladať rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu. ... rozsudkom rozhodcovského súdu je exekučný súd viazaný rovnako, ako je viazaný rozsudkom všeobecného súdu (ust. §159 ods. 2 OSP).“*.

3.1.2 V prípade veci vedenej pod sp. zn. Rvp 14484/2012, v ktorých bola exekučným titulom notárska zápisnica, sťažovateľka dôvodila, že *„Základnou vlastnosťou notárskej zápisnice je jej vierohodnosť. Notár poskytuje účastníkom garanciu, že jej obsah sa nebude dodatočne meniť. Všeobecný súd nedisponuje právomocou (takúto právomoc nemožno vyvodit' zo žiadneho právneho predpisu) umožňujúcou mu zasahovať do tejto garancie ovplyvňovaním výkonu práva vyplývajúceho z obsahu notárskej listiny. Exekučný súd*

porušil legitímne očakávanie sťažovateľa, že nastanú účinky, ktoré právo s predmetným právnym úkon a postupom spája.“

Poukázala aj na dôsledky tohto postupu okresného súdu a uviedla: *„Všeobecný súd, ktorý koná v pozícii exekučného súdu, nie je legitímne schopný vykonávať úkony smerujúce k opätovnému komplexnému rozhodovaniu o veci s tým, že výsledkom takéhoto rozhodovania je úplná nemožnosť vykonať právo pre veriteľa, teda vmanévrovanie veriteľa do situácie, ako by bol exekučný titul zrušený.“*

3.2 V druhej rovine poukázala na závažné procesné pochybenie v postupe okresného súdu a krajského súdu, ktoré podľa nej postupovali v rozpore s § 57 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších (ďalej aj „Exekučný poriadok“), k čomu argumentovala, že *„Prvostupňový súd... nedodržel... procesný postup upravený v... ustanovení § 57 ods. 5 veta druhá Exekučného poriadku a odňal tak oprávnenému možnosť konať pred súdom. Súd nenariadil ústne pojednávanie a tento nedostatok nekorigoval ani súd druhého stupňa! Ak by aj bolo pravdou, že rozhodnutie súdu prvého stupňa bolo vydané skôr, ako bolo citované ustanovenie súčasťou Exekučného poriadku (t. j. pred účinnosťou zákona č. 230/2012 Z. z.), na argumentácii a legitimitate námietky oprávneného to nič nemení, pretože podľa prechodných ustanovení je nutné postupovať podľa Exekučného poriadku v znení zákona č. 230/2012 Z. z. aj v prípade exekučných konaní začatých pred jeho účinnosťou. Odvolací súd rozhodne mal napadnuté uznesenie v súlade s ustanovením § 221 ods.1 písm. f), O. s. p. zrušiť a vrátiť vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a rozhodnutie.“*

3.3.1 V neposlednom rade sťažovateľka napádala postup všeobecných súdov, ktoré nepredložili vec Súdnemu dvoru Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) na konanie o prejudiciálnej otázke. V sťažnostiach vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 14485/2012 až sp. zn. Rvp 14487/2012, v ktorej bol exekučným titulom rozsudok rozhodcovského súdu, poukazuje na to, že *«Vzhľadom na požiadavky jednotnej aplikácie a jednotnej interpretácie úniového práva je potrebné text úniového predpisu skúmať vo všetkých jeho úradných jazykových verziách a vziať do úvahy skutočný úmysel zákonodarcu a cieľ samotného predpisu. Pokiaľ je výklad ustanovenia práva Únie*

v jednotlivých jazykových verziách odlišný, musí byť toto ustanovenie vykladané podľa všeobecného významu a cieľa právnej úpravy, ktorej je súčasťou. Tvrdíme, že súd sa nijako nevysporiadal s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS a nijako nezdôvodnil prečo považuje rozhodcovskú doložku za neprijateľnú podmienku v zmluve o úvere. Máme za to, že v danom prípade je nutné požiadať o výklad pojmu „nekalá zmluvná podmienka“ v kontexte tohto sporu Súdny dvor európskej únie.».

3.3.2 V prípade veci vedenej pod sp. zn. Rvp 14484/2012, v ktorej bola exekučným titulom notárska zápisnica, sťažovateľka vo vzťahu k potrebe začatia konania o predbežnej otázke dôvodila: *„Tvrdíme, že... udelenie plnomocenstva tretej osobe na zastupovanie spotrebiteľa nie je možné považovať za neprijateľnú podmienku, ktorá by z pohľadu spotrebiteľa spôsobovala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v jeho neprospech. Tvrdíme, že súd sa nijako nevysporiadal s výkladovými pravidlami uvedenými v smernici Rady 93/13/EHS a nijako nezdôvodnil prečo považuje za neprijateľnú podmienku v zmluve o úvere práve splnomocnenie, ako jednostranný právny úkon, ktorým dlžník dobrovoľne splnomocnil fyzickú osobu na spísanie notárskej zápisnice ako exekučného titulu, teda aby v jeho mene uznal dlh do výške vzniknutej pohľadávky a jej príslušenstva.“*

4. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví porušenie jej v záhlaví tohto rozhodnutia označených práv postupom a napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, zruší napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a veci vráti na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak

o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

6. Ústavný súd návrh predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.A

K spoločnému prerokovaniu vecí

7. Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“). V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa už začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov. Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

8. S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 14484/2012 až sp. zn. Rvp 14487/2012 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnú a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky, okresného súdu a krajského súdu, proti ktorým tieto sťažnosti smerujú,

rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

II.B

K namietanému porušeniu označených základných práv a slobôd napadnutými rozhodnutiami okresného súdu

9. V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

10. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutia okresného súdu, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok (čo sťažovateľka aj využila), a preto ňou podané sťažnosti v tejto ich časti bolo potrebné odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.C

K namietanému porušeniu označených základných práv a slobôd napadnutými rozhodnutiami krajského súdu

11. Za zjavne neopodstatnenú možno považovať sťažnosť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, IV. ÚS 166/04, IV. ÚS 136/05, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

12. Ústavný súd po preskúmaní predmetu týchto sťažností a v kontexte aj svojich zistení dospel k záveru, že použitá argumentácia sťažovateľky v podaných sťažnostiach je v podstate totožná s jej právnou argumentáciou, ktorú použila v stovkách predošlých sťažností, ktorými sa ústavný súd už zaoberal v uplynulom období a v ktorých atakovala právne závery všeobecných súdov vo vzťahu k právnemu posudzovaniu tak rozhodcovských doložiek ako nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, alebo posudzovanie notárskych zápisníc ako nespôsobilých exekučných titulov z dôvodu nesplnenia podmienok formálnej a materiálnej platnosti notárskej zápisnice vrátane posúdenia zmlúv o úvere koncipovaných formulárovou formou ako spotrebiteľských zmlúv v nadväznosti na podmienky v nich uvedené. Vzhľadom na totožnosť tak v osobe sťažovateľky, ako aj totožnosť v použitej právnej argumentácii a skutkových okolnostiach, ktoré boli podstatné pre ustálenie záverov všeobecných súdov aj v prípadoch predošlých, ústavný súd dospel k záveru, že vzhľadom na to, že sťažovateľke sú známe dôvody odmietnutia sťažností v obdobných prípadoch a ustálený právny názor ústavného súdu na danú právnu problematiku v závislosti od predmetu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov a ňou použitej argumentácie bez relevantných zmien, nie je potrebné uvádzať tie isté dôvody odmietnutia, ako to je aj v prípade týchto sťažností. Vzhľadom na uvedené sa preto

ústavný súd plne stotožňuje s odôvodnením svojich predchádzajúcich rozhodnutí (napr. sp. zn. I. ÚS 379/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. I. ÚS 381/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. I. ÚS 220/2011 z 9. júna 2011, sp. zn. I. ÚS 410/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. II. ÚS 337/2012 z 13. septembra 2012, sp. zn. III. ÚS 488/2012 z 2. októbra 2012...), ktoré skončili odmietnutím podobných a opakujúcich sa sťažností sťažovateľky z dôvodov tam uvedených. Ústavný súd v takýchto a obdobných prípadoch nemá dôvod meniť svoje už ustálené právne názory, a preto v podrobnostiach odkazuje na svoje už citované rozhodnutia.

13. K námietke sťažovateľky spočívajúcej v rozhodovacej činnosti tak okresného súdu, ako aj krajského súdu v rozpore s § 57 ods. 5 Exekučného poriadku (pozri bod 3.2) ústavný súd uvádza, že novelizácia Exekučného poriadku zavedená zákonom č. 230/2012 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „novelizácia Exekučného poriadku“), zaviedla povinnosť prvostupňového súdu rozhodujúceho o vyhlásení exekúcie za neprípustnú pre iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať podľa § 57 ods. 1 písm. g) Exekučného poriadku, nariadiť vo veci pojednávanie. Táto povinnosť sa v zmysle obsahu dôvodovej správy k novelizácii Exekučného poriadku má vzťahovať na konanie prvostupňového, nie druhostupňového súdu (uvedené napadnuté rozhodnutia okresného súdu boli vydané do účinnosti novelizácie Exekučného poriadku) a táto povinnosť prvostupňového súdu neplatí v prípadoch, v ktorých prvostupňový súd rozhodol len o zastavení exekučného konania.

14. Povinnosť krajského súdu ako súdu odvolacieho v odvolacom konaní v zákonom uvedených prípadoch nariadiť pojednávanie vyplýva z § 214 ods. 1 OSP. Z ďalšieho znenia § 214 OSP, a to § 214 ods. 2 OSP, vyplýva fakultatívna, a nie obligatórna povinnosť odvolacieho súdu nariadiť na prejednanie odvolania pojednávanie. Ak za tejto situácie krajský súd nepristúpil v rámci odvolacieho konania k prejednaniu veci na ústnom pojednávaní, nekonal tak v rozpore so zákonom, a teda jeho postup hodnotí ústavný súd ako

súladný s ústavou a dohovorom. Vzhľadom na uvedené hodnotí ústavný súd túto námietku sťažovateľky ako nedôvodnú.

15. Na doplnenie a podporu svojej argumentácie ústavný súd poukazuje aj na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrený napr. v uznesení sp. zn. 6 Cdo 1/2012 z 21. marca 2012, podľa ktorého v štádiu exekučného konania, pri ktorom všeobecný súd skúma, či exekučný titul je alebo nie je v rozpore so zákonom podľa ustanovení Exekučného poriadku, sa vychádza z exekučného titulu, pričom v tomto štádiu všeobecný súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 OSP) vzhľadom na to, že postačuje, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu vrátane do neho založených listín. Ústavný súd uvedený právny názor považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľný, a preto sťažovateľkou podané sťažnosti v tejto ich časti odmieta z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. K sťažovateľkou namietanému konaniu o prejudiciálnej otázke ústavný súd poukazuje na to, že účelom a podstatou konania o prejudiciálnej otázke je podľa stabilizovanej judikatúry Súdneho dvora spolupráca vnútroštátneho súdu so Súdny dvorom pri výklade práva Európskej únie (ďalej aj „EÚ“). Konanie podľa čl. 234 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „Zmluva o ES“) je založené na del’be úloh medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom. Je vecou len vnútroštátneho súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozsudku o prejudiciálnej otázke pre vydanie rozsudku vo veci samej, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdny dvor. V dôsledku toho je Súdny dvor v zásade povinný rozhodnúť, pokiaľ sa položené otázky týkajú výkladu práva EÚ (napríklad rozsudok z 11. júla 2006, Chacón Navas, C 13/05, bod 32 a tam citovaná judikatúra).

17. Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdny dvoru podľa čl. 234 Zmluvy o ES (resp. čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ) platí len pre taký vnútroštátny súd, ktorý je

súdom poslednej inštancie v konkrétnom spore alebo v inej právnej veci, t. j. súdom, proti ktorého rozhodnutiu nemožno podať žiaden opravný prostriedok.

18. Ak taký súd, ktorý je súdom, proti ktorého rozhodnutiu už niet žiadneho opravného prostriedku, nepredloží prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, hoci tak urobiť mal, otvára sa otázka ústavnosti jeho postupu so zreteľom na čl. 46 ods. 1 a 4 a čl. 48 ods. 1 ústavy, pričom treba pripomenúť aj jeho povinnosť podľa § 1 v spojení s § 109 ods. 1 písm. c) OSP zabezpečiť spravodlivú ochranu práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (m. m. IV. ÚS 206/08).

19. Povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku nevzniká v každom prípade. Súdny, ktoré sú z dôvodu svojho postavenia vo vnútroštátnom súdnom systéme povinné predkladať prejudiciálne otázky, sa môžu tejto povinnosti vyhnúť za splnenia niektorého alebo viacerých nasledujúcich predpokladov:

a) ak odpoveď na prejudiciálnu otázku by nemala žiadny význam pre vytvorenie právneho základu na rozhodnutie vo veci samej,

b) ak ide o otázku, ktorá bola v skutkovo a právne podobnom prípade vyriešená Súdnym dvorom, alebo o právnu otázku, ktorá sa vyriešila v judikatúre Súdneho dvora bez zreteľa na to, v akých konaniach bola predložená (princíp „*acte éclairé*“),

c) ak je výklad práva Spoločenstva alebo Únie taký jasný, že nevznikajú žiadne rozumné pochybnosti o výsledku (princíp „*acte clair*“).

20. V prípade, ak sú uvedené podmienky – vzhľadom na okolnosti posudzovaných prípadov ide o podmienky uvedené v bodoch b) a c) – splnené, všeobecný súd môže a musí aplikovať právo EÚ, resp. musí mu priznať účinky závislé okrem iného aj od druhu prameňa, v ktorom je predmetné pravidlo vyjadrené, bez toho, aby sa musel obrátiť s prejudiciálnou otázkou na Súdny dvor.

21. Už v súvislosti s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa použitia ustanovení smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „*smernica Rady*“), ktorá podľa jej názoru „*nemá v Slovenskej*

republiky povahu prameňa práva a preto sa ňou exekučný súd nemohol riadiť, resp. nemohol z jej aplikácie vyvodzovať určujúce závery formujúce konečné rozhodnutie“, ústavný súd poukázal na čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, z ktorého vyplýva, že smernica je záväzná pre každý členský štát, pre ktorý je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý sa má dosiahnuť. Pri uplatňovaní vnútroštátneho práva, či už ide o ustanovenia, ktoré boli prijaté skôr ako smernica alebo neskôr, je vnútroštátny súd, ktorý toto právo vykladá, povinný tak robiť, pokiaľ možno s prihliadnutím na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol výsledok, ktorý smernica sleduje, a tým sa dosiahol súlad s čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie [rozsudky Súdneho dvora z 13. novembra 1990, Marleasing (C 106/89, Zb. s. I 4135, bod 8) a zo 16. decembra 1993, Wagner Miret (C 334/92, Zb. s. I 6911, bod 20)]. Aj napriek nemožnosti priamej aplikácie ustanovení smernice (za stanovených podmienok) majú ustanovenia smernice význam aj pri výklade a aplikácii vnútroštátneho práva vnútroštátnym súdnym orgánom.

22. Krajský súd napr. vo svojom uznesení sp. zn. 21 CoE 98/2012 z 31. augusta 2012 v podstatnom uviedol, že *«Z dôvodu potreby vypoariadať sa s odvolacími námietkami a pre zdôraznenie správnosti napadnutého uznesenia odvolací súd uvádza, že zmluva o úvere uzatvorená medzi účastníkmi konania bola správne súdom prvého stupňa posúdená ako spotrebiteľská zmluva, na ktorú je následne potrebné použiť príslušné ustanovenia Občianskeho zákonníka o spotrebiteľských zmluvách. Súd prvého stupňa teda správne postupoval, keď preskúmal v zmysle smernice Rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách rozhodcovskú doložku aby ustálil, či sa nejedná o nekalú podmienku spotrebiteľskej zmluvy (v zmysle rozhodnutia C 40/08 Asturcom exekučný súd má povinnosť preskúmať rozhodcovskú doložku).*

Podľa rozhodcovskej doložky, ktorá je obsahom článku 17 Všeobecných obchodných podmienok, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou úverovej zmluvy, všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej platnosť, výklad alebo zrušenie, budú riešené a) Stálym rozhodcovským súdom zriadeným spoločnosťou Slovenská rozhodcovská a. s., so sídlom Karloveské rameno 8, 841 04 Bratislava. IČO: 35 922 761, ak žalujúca zmluvná strana podá žalobu na rozhodcovskom súde. b) pred príslušným súdom Slovenskej republiky, ak

žalujúca zmluvná strana podá žalobu na súde podľa príslušného právneho predpisu (zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Z predmetnej rozhodcovskej doložky vyplýva, že právo voľby medzi všeobecným a rozhodcovským súdom je na žalobcovi, nakoľko žalobcom je takmer pravidelne veriteľ -dodávateľ (oprávnený), a teda aj právo voľby je na veriteľovi a možnosť voľby dlžníka -spotrebiteľa je len iluzórna, z čoho vyplýva, že predmetná rozhodcovská doložka znemožňuje voľbu povinného dosiahnuť rozhodovanie sporu štátnym súdom, ak veriteľ podá žalobu u rozhodcu. Takto dojednaná rozhodcovská doložka spôsobuje však za takejto situácie hrubú jednostrannú výhodnosť pre dodávateľa, pretože výber rozhodcu, resp. rozhodcovského súdu dodávateľom bol obsahom Všeobecných podmienok tvoriacich súčasť úverovej zmluvy, ktorá je dodávateľom vopred pripravená a spotrebiteľ nemal možnosť obsah zmluvy a teda ani rozhodcovskej doložky ovplyvniť, mohol ju ako celok len prijať alebo odmietnuť.

V danom prípade tak nemožno ani uvažovať nad tým, že by išlo o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku a za týchto podmienok dojednaná rozhodcovská doložka môže ľahko slúžiť na obchádzanie platnej právnej úpravy slúžiacej na ochranu spotrebiteľa. Dodávateľ, ktorý fakticky určuje, ktorý rozhodcovský súd bude rozhodovať o prípadných sporoch zo zmluvy, je pre vybraný rozhodcovský súd zdrojom príjmov, preto je namieste obava, do akej miery je rozhodcovské konanie u dodávateľom vybraného rozhodcovského súdu objektívne. Vzhľadom na všetky tieto dôvody predmetná rozhodcovská doložka bola správne posúdená ako neprijateľná zmluvná podmienka v zmysle § 53 ods. 1 OZ, nakoľko je spôsobilá vytvoriť značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

V prípade, že rozhodcovská doložka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, je v zmysle § 53 ods. 5 OZ neplatná a následkom je skutočnosť, podľa ktorej rozhodcovský súd vôbec nemal právomoc rozhodovať daný spor, predmetný rozhodcovský rozsudok nemožno považovať za spôsobilý exekučný titul, ale o nulitný právny akt.».

23. Krajský súd napr. vo svojom uznesení sp. zn. 6 CoE 85/2012 zo 14. augusta 2012, ako aj v uznesení sp. zn. 6 CoE 53/2012 zo 14. augusta 2012 v podstatnom uviedol, že «Súd prvého stupňa správne posúdil vzťah medzi účastníkmi konania z predmetnej

zmluvy ako spotrebiteľský, nakoľko oprávnený konal v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a uzatvoril zmluvu s povinným ako nepodnikateľom. Súd prvého stupňa mal povinnosť preskúmať, či plnenia, na ktoré povinného zaväzuje rozhodcovský rozsudok nevyplývajú z neprijateľných zmluvných podmienok. Odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvého stupňa a všetky zmluvné podmienky posúdené súdom prvého stupňa ako neprijateľné považuje aj odvolací súd za neprijateľné, pretože tieto zmluvné dojednania neboli individuálne dojednané, nakoľko sú súčasťou všeobecných zmluvných podmienok, povinný ich mohol len ako celok prijať alebo odmietnuť a spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pretože neprijateľné zmluvné podmienky v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné, súd prvého stupňa správne rozhodol keď vyhlásil exekúciu za neplatnú a zároveň rozhodol o zastavení exekúcie.

Odvolací súd považuje za potrebné dodať, že neprijateľnou sa javí aj samotná rozhodcovská doložka, ktorá znemožňuje voľbu povinného dosiahnuť rozhodovanie sporu všeobecným súdom, ak veriteľ podá žalobu u rozhodcu, nejde o individuálne dojednanú zmluvnú podmienku a táto spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V prípade, ak je neprijateľnou podmienkou samotná rozhodcovská doložka, je to dôvod na zastavenie exekúcie, nakoľko táto potom prebieha na základe nespôsobilého exekučného titulu. K tvrdeniu oprávneného, že smernica č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach má len nepriamu súvislosť a slovenské súdy ju nemôže používať ako prameň práva, nakoľko predmetná smernica bola do právneho systému platného na území Slovenskej republiky aplikovaná ešte v rámci tzv. „prístupového obdobia“, odvolací súd konštatuje nasledovné: článok 1 písm. q) prílohy Smernice Rady 93/13/EHS z 5.4. 1993 účinnnej od 21. 4. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorá predstavuje interpretačné pravidlo, za neprijateľnú zmluvnú podmienku odporúča aj „zmluvnú podmienku neposkytnúť spotrebiteľovi právo alebo mu brániť v uplatňovaní práva podať žalobu alebo podať akýkoľvek iný opravný prostriedok, najmä vyžadovať od spotrebiteľa, aby riešil spory neupravené právnymi ustanoveniami výhradne arbitrážou, nevhodne obmedzovať prístup k dôkazom, alebo ukladať mu povinnosť dôkazného bremena, ktoré by podľa práva, ktorým sa riadi zmluvný vzťah, malo spočívať na inej zmluvnej strane“. Smernica ako právny akt orgánov Európskej únie na rozdiel od Nariadenia pritom síce nemá priamu právnu záväznosť, ale všeobecne sa

vyžaduje, aby výklad vnútroštátneho práva bol eurokonformný, teda aby súd vykladal vnútroštátne normy vo svetle európskych smerníc a to i v tom období, keď ich zásady neboli ešte do vnútroštátnych noriem inkorporované. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd tvrdenie navrhovateľa o nemožnosti aplikácie predmetnej smernice považuje za irelevantné.».

24. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. V zásade preto nie je oprávnený posudzovať správnosť skutkových a následne na nich založených právnych záverov všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov v konkrétnom prípade viedli k rozhodnutiu (obdobne napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010). Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (II. ÚS 193/2010).

25. Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy však patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 271/05, III. ÚS 153/07).

26. V nadväznosti na už uvedené ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej je vecou vnútroštátneho (všeobecného) súdu, pred ktorým začal spor a ktorý nesie zodpovednosť za rozhodnutie vo veci samej, posúdiť so zreteľom na konkrétne okolnosti veci nevyhnutnosť rozhodnutia Súdneho dvora o prejudiciálnej otázke na vydanie rozsudku vo veci samej a relevantnosť otázok, ktoré Súdnemu dvoru položí (napr. IV. ÚS 206/08, II. ÚS 129/2010, II. ÚS 163/2010), ako aj to, či sú splnené

predpoklady, za ktorých vnútroštátny súd konajúci o veci nemá povinnosť predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru (m. m. IV. ÚS 108/2010).

27. O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia v súvislosti s právnym posúdením ide spravidla vtedy, ak ústavný súd zistí interpretáciu a aplikáciu právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

28. Ústavný súd sumarizujúc dosiaľ uvedené dospel k záveru, že krajský súd postupoval v predmetných veciach ústavne konformným spôsobom, keď v odvolacom konaní potvrdil prvostupňové rozhodnutia okresných súdov ako vecne správne. Vo vzťahu k požiadavke sťažovateľky na začatie konania o prejudiciálnej otázke ústavný súd uvádza, že krajský súd pri svojich úvahách pri výklade rozhodcovskej doložky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu na konanie, ako aj pri posudzovaní formálnych a materiálnych požiadaviek notárskej zápisnice vychádzal z relevantnej judikatúry Súdného dvora (pozri bod 22) a výkladu smernice Rady (pozri bod 21 a 23), ktorú vyložil v medziach svojej právomoci, spôsobom konformným s normami tak európskej spotrebiteľskej legislatívy, ako aj v kontexte s vnútroštátnou spotrebiteľskou legislatívou, v súlade s ktorou aj posúdil viaceré zmluvné dojednania v zmluve o úvere za nekalé zmluvné podmienky, o ktorých rozhodol. Inými slovami, krajský súd disponujúc s právnym názorom Súdného dvora (pozri bod 22) a opierajúc sa o interpretačné pravidlá výkladu smernice Rady smerom k ochrane spotrebiteľských práv (pozri bod 21) nepovažoval za potrebné otvárať konanie o otázkach, pri ktorých pochybnosti nemal (pozri bod 19).

29. V závere svojej argumentácie ústavný súd dodáva, že nemohol prehliadnúť predovšetkým „hmotnoprávne“ aspekty tvoriace nosné dôvody podaných súdnych žalôb v konaní pred všeobecnými (exekučnými) súdmi v kontexte s už právoplatnými rozhodnutiami súdov (všeobecných i ústavného), ktoré sa týkali množstva podobných

prípadoch súvisiacich s tým istým účastníkom, a to spoločnosťou P., s. r. o. Tieto sú pre všetkých zainteresovaných už notorietou, preto nie je potrebná ich konkretizácia. Vzhľadom na tieto skutočnosti vyvstáva aj otázka, aký význam a efektivitu má pre sťažovateľku tento postup, keďže aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nie je nevyhnutné ako predpoklad možnosti obrátiť sa na tento medzinárodný súdny orgán vyčerpať právny prostriedok nápravy na národnej úrovni, pokiaľ sa javí z materiálneho hľadiska v obdobných prípadoch ako neefektívny.

30. V kontexte s už uvedeným ústavný súd už iba dodáva, že právny zástupca sťažovateľky aj takýmto spôsobom zahlcuje ústavný súd podaniami, o ktorých je/musí si byť už dopredu vedomý, že nebudú v konaní pred ústavným súdom vzhľadom buď na rovnaký spôsob ich vybavenia v predošlom období, alebo na dôvod namietania neexistujúcich porušení základných práv a slobôd úspešné, a ktorých spracovanie z hľadiska časového a kapacitného bráni ústavnému súdu venovať sa tým veciam, ktoré si zasluhujú pozornosť, dokonca i jeho zásah. Takýto postup advokátskej kancelárie ústavný súd vníma len ako snahu o získanie materiálnych prostriedkov (odmeny) bez ohľadu na to, či taký postup zákon umožňuje, a je to porušením buď zákonných, alebo etických povinností advokáta.

31. Ústavný súd s poukazom na uvedené skutočnosti a prihliadajúc na zásadu procesnej hospodárnosti konania sťažovateľku upozorňuje, že pokiaľ aj naďalej bude ústavnému súdu podávať takéto typovo zhodné sťažnosti, ktorých nedostatky sú jej známe z jeho rozhodovacej činnosti týkajúcej sa jej obdobných vecí, môže využiť možnosť vyplývajúcu z § 25 ods. 2 poslednej vety zákona o ústavnom súde a odmietnutie sťažností neodôvodniť.

32. Pretože sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky v nich uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. marca 2013